

SYTUACJA KOBIET
NA WIELKOPOLSKIM RYNKU PRACY
w 2003 roku

SYTUACJA Kobiet w województwie wielkopolskim	4
SYTUACJA bezrobotnych kobiet w województwie wielkopolskim w roku 2003 ORAZ w I półroczu 2004 roku	5
<i>Bezrobotne kobiety w 2003 roku .....</i>	<i>5</i>
<i>Bezrobotne kobiety w I półroczu 2004 roku .....</i>	<i>13</i>
DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ Kobiet	17
INSTYTUCJE I ORGANIZACJE POZARZĄDOWE WSPIERAJĄCE Kobiety NA RYNKU PRACY. 18	18
KOBIECE ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	19
INICJATYWA WSPÓLNOTOWA EQUAL.....	23
MIGRACJA ZAROBKOWA KOBIEC.....	25
PROGRAMY NA RZECZ AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ KOBIEC REALIZOWANE PRZEZ POWIATOWE URZĘDY PRACY W WIELKOPOLSCE W ROKU 2003.....	26
PODSUMOWANIE	33

SYTUACJA KOBIET W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM

Zmiany gospodarcze i społeczne zachodzące w ostatnich latach spowodowały zmiany także na rynku pracy. Praca stała się towarem i zaczęła podlegać regułom gry rynkowej.

Sytuacja zmieniła się w przełomowym 1989 roku. Do tego okresu kobiety były bardziej aktywne zawodowo, a ich pozycja na rynku pracy była bardziej stabilna. Po 1989 roku sytuacja ta uległa znacznemu pogorszeniu, głównie ze względu na polityczną i ekonomiczną transformację. Mimo, iż często kobiety są lepiej wykształcone niż mężczyźni, to jednak na rynku pracy ich pozycja jest słabsza niż przed transformacją. Kobiety zarabiają mniej, częściej są zwalniane, a mniej chętnie przyjmowane do pracy. Przez szereg lat stanowią one większość wśród osób pozostających bez pracy.

Sytuację dodatkowo pogarsza mocno ugruntowane w polskim społeczeństwie przekonanie, według którego mężczyznom należy się pierwszeństwo na kurczącym się rynku pracy, gdyż kobietom bezrobocie nie przynosi ujmy, a mężczyźni degraduje. Ten stereotyp wywiera znaczący wpływ na decyzje pracodawców.

Dyskryminacja kobiet na rynku pracy jest szeroko rozpowszechniona. Od kobiet wymaga się lepszego wykształcenia i wyższych kwalifikacji niż od mężczyzn, którzy ubiegają się o te same stanowiska. Niestety w efekcie kwalifikacje schodzą na dalszy plan, najbardziej istotną informacją dla pracodawcy jest rodzinny status kandydatki na pracownika, a dopiero potem jej kompetencje zawodowe. Kobiety uważane są także za mniej dyspozycyjne ze względu na pełnienie szeregu ról społecznych, często będących w opozycji wobec siebie. Widoczne są sprzeczności między rolami społecznymi rodzinnymi i zawodowymi. Także mobilność zawodowa kobiet cechuje się nieco innymi właściwościami niż w przypadku mężczyzn. By sprostać coraz większym wymaganiom pracodawców, kobiety częściej podejmują działania podnoszące ich kwalifikacje zawodowe i uzupełniające wykształcenie. Często ze względów rodzinnych nie są skłonne do zmiany miejsca pracy, są przez to mniej mobilne. Kobiety, które w latach dziewięćdziesiątych zdecydowały się na większe zaangażowanie w obowiązki rodzinne, mają większe trudności z powrotem na rynek pracy, głównie ze względu na spadek ich atrakcyjności na rynku pracy. Sytuacja kobiet jest trudna także z powodu stosowania przez pracodawców praktyk dyskryminujących kobiety podczas ubiegania się o stanowiska zawodowe.

Sytuacja bezrobotnych kobiet w województwie wielkopolskim w roku 2003 oraz w I półroczu 2004 roku

Bezrobotne kobiety w 2003 roku

Liczba bezrobotnych kobiet na koniec 2003 roku w województwie wielkopolskim wyniosła 132100 osób, tj. 53,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Porównując koniec roku 2003 do roku 2002, procentowy udział kobiet do ogółu bezrobotnych zwiększył się o 1,2 punktu procentowego tj. o 2194 osoby.

Analizując poszczególne kwartały 2003 roku można zauważyć wzrost udziału bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych. W województwie wielkopolskim bezrobotne kobiety ciągle stanowią większość osób pozostających bez pracy. Sytuację na rynku pracy w 2003 r. obrazuje poniższa tabela:

Procentowy udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych wg kwartałów 2003 r.

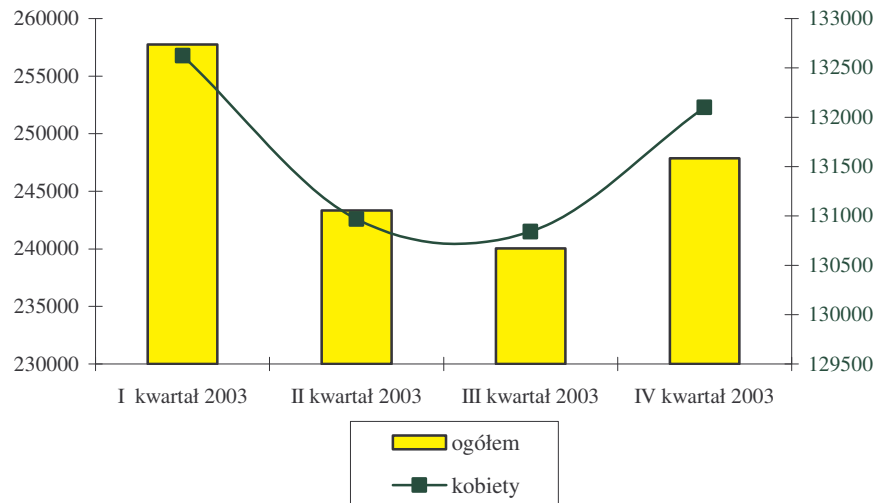
okres	liczba bezrobotnych w Wielkopolsce		procentowy udział bezrobotnych kobiet do ogółu bezrobotnych
	ogółem	kobiety	
1	2	3	4
I kwartał 2003	257 755	132 624	51,5
II kwartał 2003	243 340	130 968	53,8
III kwartał 2003	240 048	130 840	54,5
IV kwartał 2003	247 869	132 100	53,3

W I kwartale odsetek ten wyniósł 51,5%, tj. 132624 osoby.

W II kwartale liczba bezrobotnych kobiet zmniejszyła się o 1,2%, tj. 1656 osób, natomiast ich procentowy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych w tym okresie wzrósł o 2,3% w stosunku do poprzedniego kwartału 2003 roku.

W III kwartale roku również odnotowano spadek - w stosunku do miesiąca poprzedniego - liczby kobiet pozostających bez pracy o 0,1%, tj. 128 osób, natomiast porównując procentowy udział bezrobotnych kobiet do ogółu bezrobotnych, widoczny jest wzrost o 0,7 punktu procentowego w stosunku do kwartału II.

W IV kwartale przy wzroście liczby bezrobotnych kobiet o 1260 osób w stosunku do kwartału poprzedniego, nastąpił spadek odsetka tej kategorii bezrobotnych o 1,2%, ponieważ w okresie tym bezrobocie ogółem wzrosło o 7821 osób.

Udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2003 r.

Bezrobocie wśród kobiet z wielkopolskich terenów wiejskich

Analizując lata 2002-2003 zaobserwować można, że w województwie wielkopolskim wzrasta liczba bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi. W końcu 2003 r. były to 59102 osoby. Bezrobotne kobiety stanowiły 52,3% ogółu bezrobotnych na wsi, w porównaniu z rokiem 2002 nastąpił wzrost o 1,3 punktu procentowego.

Udział bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych w województwie wyniósł na koniec 2003 roku 23,8% i wzrósł w stosunku do roku poprzedniego o 0,5 punktu procentowego. W tym samym okresie udział bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych kobiet utrzymał się na tym samym poziomie.

Procentowy udział bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi w populacji bezrobotnych w województwie wielkopolskim

okres	udział bezrobotnych kobiet zam. na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych w województwie	udział bezrobotnych kobiet zam. na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych kobiet w województwie
1	2	3
2003	23,80%	44,70%
2002	23,30%	44,70%

W analizowanym okresie zmniejszył się odsetek kobiet na wsi w wieku 18-24 lata w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi. W 2003 r. wyniósł on 32,8%, tj. 19362 osoby. Wśród tej grupy znaczny odsetek stanowiły kobiety długotrwale bezrobotne 15,6%, co stanowi spadek do roku poprzedniego o 0,8 punktu procentowego.

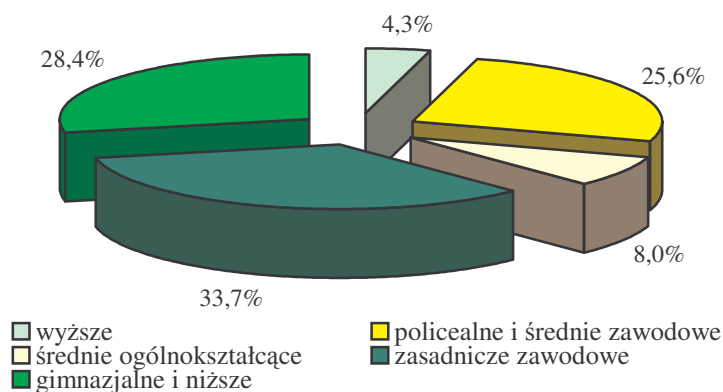
Najmniejszy procent bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi w wieku 18-24 lat stanowiły kobiety pozostające bez pracy w okresie do 3 m-cy.

Wykształcenie kobiet w Wielkopolsce

Pod względem liczby zarejestrowanych bezrobotnych kobiet, największą grupę na koniec roku 2003 wśród ogółu kobiet stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe 44561 osób, tj. 33,7%. W stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego odsetek utrzymał się na tym samym poziomie, przy wzroście liczby o 791 osób. W poszczególnych kwartałach 2003 roku bezrobotne kobiety z wykształceniem zasadniczym zawodowym stanowiły liczną grupę, powyżej 40 tys. zarejestrowanych. Najwyższy odsetek bezrobotnych kobiet w 2003 roku z tym wykształceniem odnotowano w I kwartale, natomiast najniższy w II kwartale.

Problemy z wejściem na rynek pracy miały także kobiety z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Osoby z tym wykształceniem stanowiły drugą grupę pod względem liczby zarejestrowanych kobiet w końcu 2003 roku, 37549 osób, tj. 28,4%. W porównaniu z końcem roku 2002 nastąpił wzrost liczby kobiet z wykształceniem gimnazjalnym i niższym o 564 osoby, tj. 1,5%. Najwyższy ich odsetek odnotowano w I i IV kwartale 2003 roku, po 28,6%, najniższy zaś w III kwartale 2003 r. 28,3%, w porównaniu z kwartałem I nastąpił spadek o 0,3%.

Niepokojąca jest pogarszająca się sytuacja kobiet z wykształceniem wyższym na rynku pracy. To najmniej liczna grupa zarejestrowanych w końcu 2003 r. kobiet. Stanowiły one 4,3% bezrobotnych wśród zarejestrowanych kobiet tj. 5678 osób. W porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego w grupie tej zanotowano najwyższy procentowy wzrost o 12,3%, tj. o 620 osób. Najwyższy odsetek w ciągu 2003 roku odnotowano w III kw. 4,2%, oraz w IV kw. 4,3% i w porównaniu z najniższym odsetkiem w I kw. nastąpił wzrost o 0,5%, tj. o 658 osób.

Procentowy udział bezrobotnych kobiet w Wielkopolsce wg wykształcenia – stan na koniec 2003 roku

Zmiany liczby bezrobotnych kobiet wg wykształcenia – porównanie roku 2003 z rokiem 2002

wykształcenie	2002 rok		2003 rok		% wzrost /spadek w stosunku do roku 2002	liczbowy wzrost /spadek w stosunku do roku 2002
	liczba bezrobotnych kobiet	% udział liczby bezrobotnych kobiet wg wykształcenia do ogółu bezrobotnych kobiet	liczba bezrobotnych kobiet	% udział liczby bezrobotnych kobiet wg wykształcenia do ogółu bezrobotnych kobiet		
1	2	3	4	5	6	7
wyższe	5 058	3,9	5 678	4,3	12,3	620
policealne i średnie zawodowe	33 848	26,1	33 781	25,6	-0,2	-67
średnie ogólnokształcące	10 245	7,9	10 531	8	2,8	286
zasadnicze zawodowe	43 770	33,7	44 561	33,7	1,8	791
gimnazjalne i niższe	36 985	28,5	37 549	28,4	1,5	564
ogółem	129 908	-	132 100	-	1,7	2 194

Największe spadki odsetka zarejestrowanych kobiet w województwie, w porównaniu do kwartału poprzedniego, zanotowano w II kwartale 2003 r. Wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym o 2,8 punktu procentowego, tj. o 1274 osoby oraz z wykształceniem gimnazjalnym i niższym o 2,2 punktu procentowego, tj. o 830 osób. W III kwartale nastąpił znaczny spadek w porównaniu do poprzedniego kwartału, wśród kobiet z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym o 2,3 punktu procentowego, tj. 778 osób.

Liczba bezrobotnych kobiet według rodzaju wykształcenia w poszczególnych kwartałach 2003 roku

okres	kobiety ogółem	wykształcenie				
		wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i niższe
1	2	3	4	5	6	7
I kwartał 2003	132 624	5 020	34 307	10 386	44 926	37 985
II kwartał 2003	130 968	5 147	34 407	10 607	43 652	37 155
III kwartał 2003	130 840	5 518	33 629	10 624	44 022	37 047
IV kwartał 2003	132 100	5 678	33 781	10 531	44 561	37 549

Podobne problemy ze znalezieniem pracy miały bezrobotne kobiety z terenów wiejskich. Trudności w latach 2002-2003 miały kobiety z wykształceniem zasadniczym zawodowym, powyżej 38% bezrobotnych kobiet oraz gimnazjalnym, choć tutaj tendencja była malejąca (w roku 2003 – 30,5%, spadek w porównaniu do roku 2002 o 0,1 punktu procentowego).

Najmniejszy odsetek bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi w 2003 roku stanowiły kobiety z wykształceniem wyższym 2,5%, w porównaniu do roku 2002 nastąpił tu wzrost o 0,3 punktu procentowego. Kobiety z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, w końcu 2003 roku stanowiły 5,5% bezrobotnych zamieszkałych na wsi, w analogicznym okresie 2002 r. był on niższy o 0,2 punktu procentowego.

Liczba bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi w roku 2002 i 2003 wg wykształcenia

wykształcenie	2002 rok		2003 rok	
	liczba bezrobotnych kobiet na wsi wg wykształcenia	% bezrobotnych kobiet na wsi wg poziomu wykształcenia w ogólnej liczbie bezrobotnych kobiet na wsi	liczba bezrobotnych kobiet na wsi wg wykształcenia	% bezrobotnych kobiet na wsi wg poziomu wykształcenia w ogólnej liczbie bezrobotnych kobiet na wsi
1	2	3	4	5
wyższe	1 280	2,2	1 500	2,5
policealne i średnie zawodowe	13 828	23,8	13 711	23,2
średnie ogólnokształcące	3 061	5,3	3 244	5,5
zasadnicze zawodowe	22 126	38,1	22 604	38,2
gimnazjalne i niższe	17 767	30,6	18 043	30,5
ogółem	58 062	-	59 102	-

Kobiety uprawnione do pobierania zasiłku dla bezrobotnych

W końcu grudnia 2003 roku do pobierania zasiłku uprawnionych było 43100 osób, tj. 17,4% ogółu bezrobotnych w Wielkopolsce. Kobiety stanowiły w tej kategorii bezrobotnych 43,6% (18784 osoby). Porównując liczbę bezrobotnych kobiet uprawnionych do pobierania zasiłku w końcu 2003 roku z analogicznym okresem poprzedniego roku, nastąpił wzrost o 179 osób tj. 0,9%. W ciągu 2003 roku liczba ta wahała się. Najwięcej uprawnionych do pobierania zasiłku bezrobotnych kobiet zanotowano w I kwartale 2003 r. 18844 osoby, tj. 14,2% ogółu zarejestrowanych kobiet. W ciągu kolejnych dwóch kwartałów

liczba kobiet pobierających zasiłek zmniejszyła się do 17782, by ponownie wzrosnąć w IV kwartale do 18784 osób, co stanowiło 14,2% bezrobotnych kobiet w województwie.

Procentowy udział bezrobotnych kobiet uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych oraz w ogólnej liczbie bezrobotnych kobiet wg kwartałów 2003 r.

okres	uprawnieni do zasiłku		% udział bezrobotnych kobiet uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych	% udział bezrobotnych kobiet uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych kobiet
	ogółem	kobiety		
1	2	3	4	5
I kwartał 2003	46 193	18 844	40,8	14,2
II kwartał 2003	40 974	18 246	44,5	13,9
III kwartał 2003	39 415	17 782	45,1	13,6
IV kwartał 2003	43 100	18 784	43,6	14,2

Kobiety w województwie wielkopolskim według czasu pozostawania bez pracy

Największy procentowy udział kobiet uprawnionych do zasiłku w grupie uprawnionych ogółem odnotowano w III kwartale 2003 roku – wyniósł on 45,1%. W porównaniu z I kwartałem nastąpił wzrost o 4,3 punktu procentowego, przy jednoczesnym spadku liczby bezrobotnych kobiet uprawnionych do zasiłku o 1062 osoby.

W porównaniu z rokiem 2002 nastąpił spadek wśród kobiet pozostających bez pracy od 3 – 6 miesięcy o 1565 osób i od 6 – 12 miesięcy o 1431 osób. Największy procentowy wzrost w porównaniu z rokiem 2002 zanotowano w grupie kobiet pozostających bez pracy do 1 miesiąca o 19,2 punktu procentowego.

Zmiany liczby bezrobotnych kobiet wg czasu pozostawania bez pracy – porównanie roku 2003 z rokiem 2002

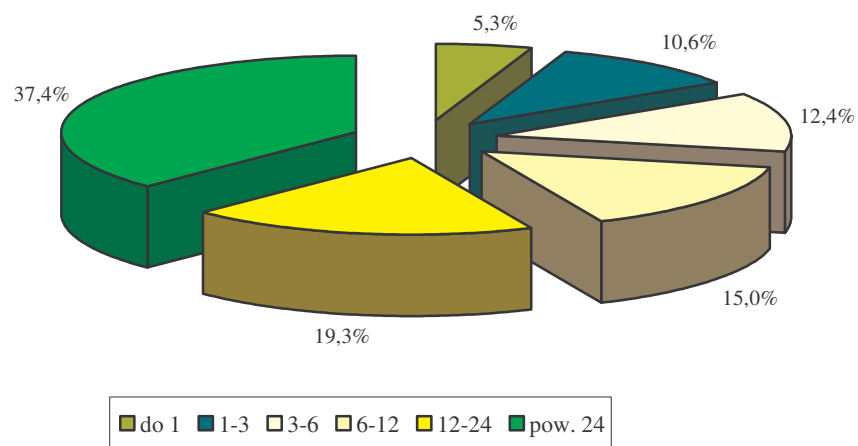
okres	2002 rok		2003 rok		% wzrost /spadek w stosunku do roku 2002	liczbowy wzrost /spadek w stosunku do roku 2002
	% udział liczby kobiet wg czasu pozostawania bez pracy w ogólnej liczbie bezrobotnych kobiet	liczba kobiet	% udział liczby kobiet wg czasu pozostawania bez pracy w ogólnej liczbie bezrobotnych kobiet	liczba kobiet		
1	2	3	4	5	6	7
do 1 miesiąca	4,5	5 839	5,3	6 959	19,2	1 120
1 - 3 miesięcy	10,5	13 669	10,6	14 006	2,5	337
3 - 6 miesięcy	13,9	18 002	12,4	16 437	-8,7	-1 565

6 - 12 miesiący	16,4	21 312	15,0	19 881	-6,7	-1 431
12 - 24 miesiący	20,0	25 958	19,3	25 457	-1,9	-501
powyżej 24 miesiący	34,7	45 126	37,4	49 360	9,4	4 234
ogółem	—	129 906	—	132 100	1,7	2 194

W końcu 2003 roku najliczniejszą grupę wśród kobiet, ze względu na czas pozostawania bez pracy, stanowiły osoby długotrwale bezrobotne. Kobiety zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy powyżej 12 miesięcy w liczbie 74817 osób stanowiły 56,6% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych kobiet. Im krótszy jest okres pozostawania bez pracy, tym mniej w danej kategorii zarejestrowanych kobiet. Bezrobotne kobiety w okresie do 1 miesiąca stanowiły w końcu 2003 roku 5,3% ogółu zarejestrowanych kobiet, tj. 6959 osób.

Liczba bezrobotnych kobiet według czasu pozostawania bez pracy w ciągu 2003 roku

okres	czas pozostawania bez pracy w miesiącach						
	kobiety ogółem	w tym:					
		do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	pow. 24
1	2	3	4	5	6	7	8
I kwartał 2003	132 624	6 287	13 550	15 274	24 706	26 160	46 647
II kwartał 2003	130 968	8 896	9 857	15 214	23 588	26 443	46 970
III kwartał 2003	130 840	9 781	13 210	12 479	21 027	26 051	48 292
IV kwartał 2003	132 100	6 959	14 006	16 437	19 881	25 457	49 360

Liczba bezrobotnych kobiety według czasu pozostawania bez pracy w końcu 2003 roku

Wiek a szanse zatrudnienia kobiet na wielkopolskim rynku pracy

Trudności ze znalezieniem pracy mają wszystkie grupy bezrobotnych kobiet. Poza wykształceniem i doświadczeniem zawodowym, bardzo istotne znaczenie ma w tym zakresie wiek kobiet. Najtrudniej zaistnieć na rynku pracy kobietom młodym w wieku do 35 lat. Uwarunkowane jest to wieloma czynnikami, m. in. zbyt małym doświadczeniem zawodowym, a także statusem cywilnym starających się o zatrudnienie kobiet. Część kobiet rejestruje się nie posiadając żadnego doświadczenia zawodowego lub mając zbyt niskie kwalifikacje by uzyskać zatrudnienie i poradzić sobie samodzielnie na rynku pracy. Część z nich trafia do urzędów pracy nie mogąc sobie poradzić z powrotem na rynek pracy po urlopiach wychowawczych.

Najliczniejszą grupę w końcu 2003 roku, stanowiły kobiety w wieku do 35 lat 77779 osób, tj. 58,8% ogółu bezrobotnych kobiet. Najmniej było zarejestrowanych kobiet w wieku 55 – 59 lat 1618 osób, tj. 1,2% ogółu bezrobotnych kobiet.

Liczba bezrobotnych ogółem w tym kobiety wg wieku w roku 2003

okres	bezrobotne kobiety ogółem	liczba bezrobotnych kobiet wg wieku						bezrobotni ogółem	liczba bezrobotnych wg wieku ogółem						
		15-17	18-24	25-34	35-44	45-54	55-59		15-17	18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	60-64
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
I kwartał 2003	132 624	4	39 634	39 952	29 491	22 246	1 297	257 755	12	80 395	71 876	54 928	45 862	4 182	500
II kwartał 2003	130 968	128	38 683	39 621	28 765	22 385	1 386	243 340	235	74 339	67 681	51 398	44 825	4 367	495
III kwartał 2003	130 840	325	38 195	39 739	28 494	22 629	1 458	240 048	759	73 349	66 567	49 870	44 491	4 505	498
IV kwartał 2003	132 100	3	37 428	40 348	29 146	23 557	1 618	247 869	5	73 338	69 870	52 066	47 090	4 954	546

Procentowy udział liczby bezrobotnych kobiet wg kategorii wiekowych bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych wg kategorii wiekowych w poszczególnych kwartałach 2003 roku

okres	% udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych	% udział kategorii wiekowych						
		15-17	18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	60-64
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I kwartał 2003	51,5	33,3	49,3	55,6	53,7	48,5	31,0	0,0
II kwartał 2003	53,8	54,5	52,0	58,5	56,0	49,9	31,7	0,0
III kwartał 2003	54,5	42,8	52,1	59,7	57,1	50,9	32,4	0,0
IV kwartał 2003	53,3	60,0	51,0	57,7	56,0	50,0	32,7	0,0

W porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego, na koniec 2003 roku nastąpił spadek tylko w jednej kategorii wiekowej bezrobotnych kobiet 15 – 24 lata o 2707 osób, tj. 6,7 punktu procentowego. W pozostałych kategoriach wiekowych w porównaniu z rokiem 2002 nastąpił wzrost – największy w grupie 45 – 54 o 2133 osób, tj. 9,9 punktu procentowego, oraz w grupie 25 – 34 o 1814, tj. o 4,7 punktu procentowego.

Zmiany liczby bezrobotnych kobiet wg wieku – porównanie roku 2003 z rokiem 2002

wiek	2002 rok		2003 rok		% wzrost /spadek w stosunku do roku 2002	liczbowy wzrost /spadek w stosunku do roku 2002
	% udział liczby bezrobotnych kobiet wg wieku w ogólnej liczbie kobiet	liczba kobiet	% udział liczby bezrobotnych kobiet wg wieku w ogólnej liczbie kobiet	liczba kobiet		
1	2	3	4	5	6	7
15 - 24	30,9	40 139	28,3	37 431	-6,7	-2 708
25 - 34	29,7	38 534	30,5	40 348	4,7	1 814
35 - 44	22,0	28 642	22,1	29 146	1,8	504
45 - 54	16,5	21 444	17,8	23 557	9,9	2 113
55 - 59	0,9	1 147	1,2	1 618	41,1	471
ogółem	-	129 906	-	132 100	1,7	2 194

Bezrobotne kobiety w I półroczu 2004 roku

Wielkopolska jest jednym z czterech województw charakteryzujących się najniższą stopą bezrobocia w kraju. Stopa bezrobocia w województwie w końcu czerwca 2004 roku wyniosła 16,8%, a więc spadła w porównaniu do końca 2003 roku o 0,5 punktu procentowego, a do I półrocza 2003 r. o 0,2 punktu procentowego.

Populacja bezrobotnych kobiet wyniosła w I półroczu 2004 roku 132340 osób tj. 55,3% ogółu bezrobotnych. W porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku nastąpił ich wzrost o 1,5 punktu procentowego, przy jednoczesnym spadku ogólnej liczby bezrobotnych o 4211 osób tj. 1,7 punktu procentowego.

Najwyższym odsetkiem bezrobotnych kobiet w I półroczu 2004 roku charakteryzują się powiaty: kępiński 64% (wzrost w stosunku do I półrocza roku poprzedniego o 6,9%), krotoszyński 60,4% (wzrost o 1,5 punktu procentowego).

Wśród powiatów województwa wielkopolskiego o najmniejszym procentowym udziale kobiet w ogóle bezrobotnych w końcu I półrocza 2004 roku znalazły się: grodziski, gdzie bezrobotne kobiety stanowiły mniejszość 48,7%, kolski 51,8%, olsztyński 52,2%. W 30

powiatach zanotowano wzrost w porównaniu z okresem analogicznym 2003 roku. Tylko w powiecie tureckim nastąpił spadek odsetka bezrobotnych kobiet do 55,3% tj. o 0,8 punktu procentowego.

Liczba bezrobotnych kobiet według wykształcenia, wieku oraz czasu pozostawania bez pracy w I półroczu 2004 w porównaniu z końcem 2003 r. i I półroczem 2003 r.

okres	bezrobotni ogółem	w tym kobiety	kobiety wg wykształcenia, wieku i czasu pozostawania bez pracy (w tys.)				
			4	5	6	7	8
I półrocze 2004 roku	239 129	132 340	liczba bezrobotnych kobiet wg wykształcenia				
			wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i niższe
			5 995	35 330	11 102	42 420	37 493
			liczba bezrobotnych kobiet wg wieku				
			15 - 24	25-34	35-44	45-55	55-59
			37 374	39 919	28 365	24 731	1 951
			liczba bezrobotnych kobiet wg czasu pozostawania bez pracy				
			do 1	1-3	3-6	6-12	pow. 12
			10 493	11 017	15 171	21 992	73 667
			koniec 2003 roku	247 869	132 100	liczba bezrobotnych kobiet wg wykształcenia	
wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące				zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i niższe
5 678	33 781	10 531				44 561	37 549
liczba bezrobotnych kobiet wg wieku							
15 - 24	25-34	35-44				45-55	55-59
37 431	40 348	29 146				23 557	1 618
liczba bezrobotnych kobiet wg czasu pozostawania bez pracy							
do 1	1-3	3-6				6-12	pow. 12
6 959	14 006	16 437				25 457	74 817
I półrocze 2003 roku	243 340	130 968				liczba bezrobotnych kobiet wg wykształcenia	
			wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i niższe
			5 147	34 407	10 607	43 652	37 155
			liczba bezrobotnych kobiet wg wieku				
			15 - 24	25-34	35-44	45-55	55-59
			38 811	39 621	28 765	22 385	1 386
			liczba bezrobotnych kobiet wg czasu pozostawania bez pracy				
			do 1	1-3	3-6	6-12	pow. 12
			8 896	9 857	15 214	23 588	73 413

W porównaniu z końcem 2003 roku liczba bezrobotnych kobiet wg stanu na 30 czerwca 2004 roku w Wielkopolsce wzrosła o 240 osób i stanowiła 55,3% ogółu bezrobotnych województwa. Oznacza to wzrost o 0,2 punktu procentowego, przy jednoczesnym spadku ogólnej liczby bezrobotnych o 3,5 punktu procentowego.

Porównując sytuację kobiet według wykształcenia w I półroczu 2004 roku, nastąpił spadek wśród tej kategorii bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym o 1,2 punktu procentowego i z wykształceniem gimnazjalnym i niższym o 0,1 punktu procentowego. Wzrost odsetka bezrobotnych kobiet odnotowano w porównywanych okresach wśród kobiet z wykształceniem wyższym, o 0,6 punktu procentowego; z policealnym i średnim zawodowym o 0,4 punktu procentowego; średnim ogólnokształcącym o 0,3 punktu procentowego.

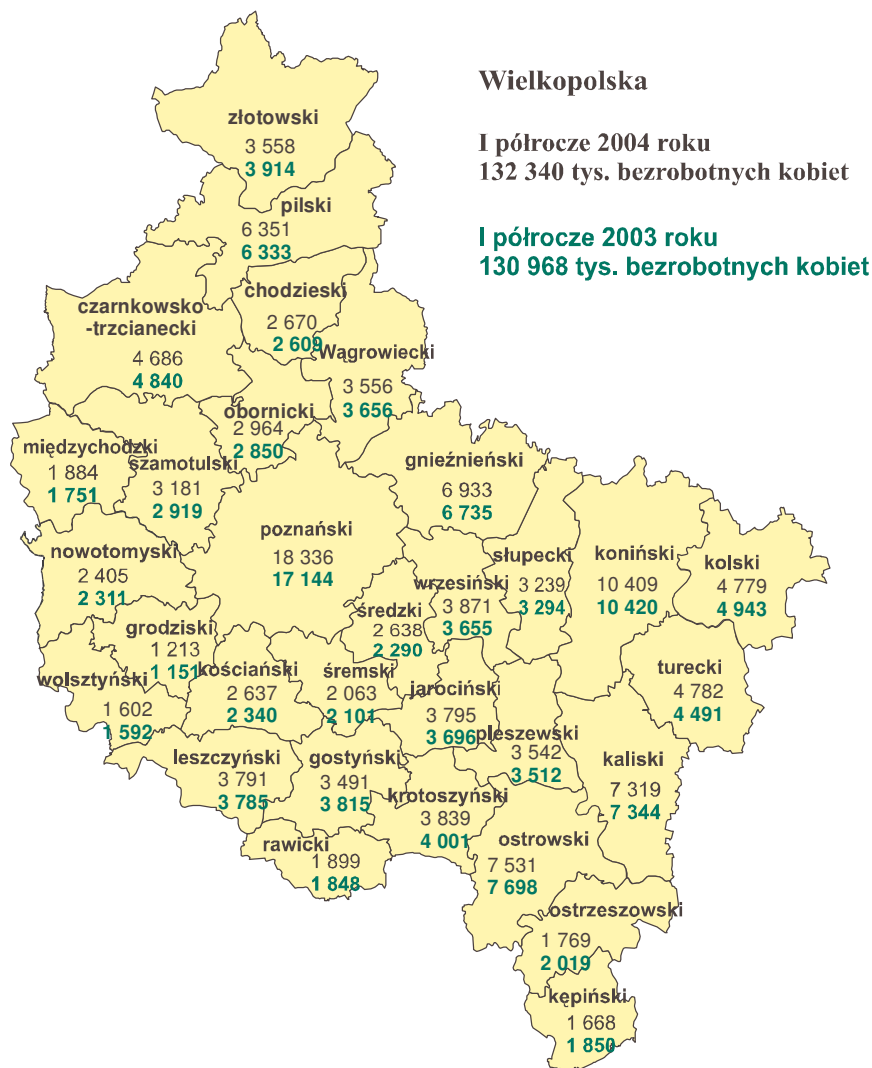
Wśród bezrobotnych kobiet według wieku w I półroczu 2004 r. w stosunku do I półrocza roku poprzedniego nastąpił wzrost w kategorii wiekowej powyżej 45 roku życia o 2,1 punktu procentowego.

Spadek odnotowano wśród młodych zarejestrowanych bezrobotnych kobiet do 35 roku życia o 1,4 punktu procentowego oraz od 35 – 44 lat o 0,6 punktu procentowego.

Spadek odnotowano w I półroczu 2004 w porównaniu z analogicznym okresem 2003 r. wśród niemal wszystkich bezrobotnych kobiet według czasu pozostawania bez pracy. Wzrosła liczba bezrobotnych kobiet tylko wśród pozostających bez pracy do 1 miesiąca o 1,1 punktu procentowego.

LICZBA BEZROBOTNYCH KOBIET W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM

- stan w końcu I półrocza 2004 i 2003 roku

Uwaga.
Powiaty: kaliski, koniński, leszczyński, poznański
- łącznie ziemski i grodzki

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY W POZNANIU

DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ Kobiet

Według art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej „Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny.” Art. 33 mówi ponadto, iż „Kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym. Kobieta i mężczyzna mają w szczególności równe prawa do kształcenia, zatrudnienia i awansów, do jednakowego wynagrodzenia za pracę o jednakowej wartości, do zabezpieczenia społecznego oraz do zajmowania stanowisk, pełnienia funkcji oraz uzyskiwania godności publicznych i odznaczeń”.

W listopadzie 2001r. Rada Ministrów podjęła decyzję o powołaniu Pełnomocnika Rządu ds. Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn.

Pełnomocnik jest odpowiedzialny za wprowadzenie perspektywy równości płci w działania legislacyjne rządu, a także wznowienie nie realizowanego poprzednio mechanizmu na rzecz awansu kobiet. W ramach wypełniania tego zadania Pełnomocnik opiniuje projekty aktów prawnych pod kątem wprowadzania we wszystkie zakresy polityki rządu perspektywy płci, przygotowuje nowelizacje istniejących unormowań prawnych. Pełnomocnik opracowuje także z własnej inicjatywy projekty ustaw oraz programy i przedkłada je Prezesowi Rady Ministrów.

Jednym z głównych zadań Pełnomocnika było opracowanie „Krajowego Programu Działań na rzecz Kobiet - II etap wdrożeniowy na lata 2003-2005”. Pierwszy etap Programu został przyjęty przez rząd w 1997 r. Natomiast „**Krajowy Program Działań na rzecz Kobiet – II etap**” został przyjęty przez Radę Ministrów 19 sierpnia 2003 roku. Program jest rezultatem międzynarodowych zobowiązań Polski w sprawie realizacji zaleceń i wniosków IV Światowej Konferencji Organizacji Narodów Zjednoczonych w Sprawach Kobiet – Pekin `95. Promuje prawa kobiet zawarte w systemach prawnych ONZ, Rady Europy, Unii Europejskiej oraz Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, które poświęcają tej tematyce odrębne konwencje i inne akty prawne, oparte o zasadę uznania praw i wolności kobiet za niezbywalną część katalogu powszechnych praw człowieka.

„II etap Krajowego Programu Działań na rzecz Kobiet” zawiera 9 rozdziałów problemowych, odpowiadających różnym sferom życia kobiet. Sfery te zostały wskazane przez ONZ w Platformie Działania oraz raporcie z 23 specjalnej sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ w roku 2000 (Pekin`95).

Są to:

- Prawa kobiet jako prawa człowieka;
- Aktywność ekonomiczna kobiet;
- Przemoc wobec kobiet;
- Zdrowie kobiet;
- Edukacja;
- Udział kobiet we władzy i w procesach podejmowania decyzji;
- Kobiety i środki masowego przekazu;
- Współpraca administracji państwowej z organizacjami pozarządowymi;
- Strategie badawcze i system zbierania danych.

Pełnomocnik opracował ponadto poprawki do nowelizacji Kodeksu Pracy dotyczące dyskryminacji pracowników, mające na celu dostosowanie przepisów do zabraniających wszelkiej dyskryminacji postanowień Konstytucji RP oraz do dyrektyw UE w zakresie zakazu dyskryminacji w zatrudnieniu m.in. ze względu na płeć, rasę, wiek i orientację seksualną.

Pełnomocnik zajmuje się również prowadzeniem programów wspólnotowych:

a) *Wspólnotowa Strategia Ramowa na Rzecz Równości Płci 2001-2005* („European Community Framework Strategy on Gender Equality 2001-2005”), pierwszy rok udziału w programie – 2003.

b) *Wspólnotowy Program Działań na rzecz zwalczania dyskryminacji 2001-2006* („European Community Action Programme to combat discrimination 2001-2006”), pierwszy rok udziału w programie – 2003.

Pełnomocnik jest także instytucją monitorującą przy wdrażaniu programu *Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL - realizacja: lata 2004-2006*.

Instytucje i organizacje pozarządowe wspierające kobiety na rynku pracy

W związku z utrudnionym dostępem do wpływania na zmiany w polityce, kobiety uzyskały możliwość działania za pośrednictwem struktur alternatywnych, zwłaszcza w sektorze organizacji pozarządowych. Poprzez organizacje pozarządowe i środowiskowe kobiety otrzymały możliwość wyrażania swoich interesów i problemów oraz wyjścia z kwestiami kobiecymi na forum krajowe, regionalne i międzynarodowe.

Kobiety zaangażowane w obronę praw człowieka muszą mieć zapewnioną ochronę. Rząd ma obowiązek zagwarantowania kobietom działającym metodami pokojowymi,

indywidualnie lub w organizacjach, na rzecz promowania i ochrony praw człowieka możliwości korzystania ze wszystkich praw zawartych w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych, Pakcie Praw Ekonomicznych, Społecznych i Kulturalnych. Aby organizacje pozarządowe, organizacje kobiece i grupy feministyczne, które poprzez inicjatywy lokalne, oraz współpracę z innymi organizacjami pełnią rolę katalizatora w promowaniu praw kobiet jako praw człowieka, mogły wypełniać swoje zadania, potrzebują wzmocnienia i wsparcia ze strony rządu oraz dostępu do informacji.

Kobiece organizacje pozarządowe

Obecnie w Polsce funkcjonuje ponad 300 organizacji społecznych działających na rzecz kobiet. Większość z nich powstała po 1989 roku.

Kobiety włączyły się w dialog społeczny, uznając że mając równe prawa, mają także obowiązek wypowiedzenia się w ważnych dla społeczeństwa sprawach i czynnego uczestnictwa w rozwiązywaniu problemów.

Pogarszanie się ekonomicznej sytuacji kobiet, które towarzyszyło transformacji gospodarczej: rosnące bezrobocie, ubożenie wielu grup społecznych, wycofywanie się państwa z funkcji opiekuńczych, stało się powodem powstawania coraz większej liczby organizacji walczących o ich prawa. W nowych warunkach kobiety pierwsze traciły pracę, trudniej im było uzyskać dostęp do szkoleń i przekwalifikowań.

Wszystko to uświadomiło środowiskom kobiecym konieczność samoorganizacji i budowania struktur samopomocowych.

Kolejnym impulsem powodującym ożywienie społecznej debaty na temat praw kobiet i wzrost liczby organizacji działających na rzecz kobiet wywołał międzynarodowy ruch społeczny związany z konferencją ONZ w Sprawach Kobiet (Pekin 1995).

Organizacje kobiece zaczęły promować prawa człowieka – kobiet jako niezbywalną i niepodzielną dziedzinę praw człowieka. Uczestniczyły w międzynarodowych konferencjach w sprawach kobiet, przygotowując raporty na temat przestrzegania w Polsce międzynarodowych konwencji dotyczących przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć. Najważniejsze z nich to raport dla Komitetu Praw Człowieka ONZ i Raport na Konferencją ONZ w Nowym Jorku w 2000 roku.

Kobiece organizacje pozarządowe zorganizowały w całym kraju sieć wsparcia dla kobiet: pomoc prawną – zwłaszcza dla kobiet ofiar przemocy w rodzinie, punkty poradnictwa dla kobiet bezrobotnych i kluby pracy, stworzyły możliwości kształcenia i uczestnictwa

w kulturze, budowały świadomość na temat praw kobiet, sformułowały także postulaty zwiększenia udziału kobiet w polityce.

Organizacje kobiece uczestniczyły w dyskusji na temat Konstytucji wypowiadając się w sprawie zapisów praw obywatelskich dotyczących równości. Wspierały wszystkie próby uchwalenia ustawy o równym statusie kobiet i mężczyzn. Utworzyły wspólnie z Parlamentarną Grupą Kobiet Forum Współpracy. Wypowiedziały się także na temat ordynacji wyborczej przekonując do wprowadzenia do niej systemu kwotowego, nakazującego umieszczanie na listach wyborczych na początek minimum 30% kobiet oraz umieszczanie nazwisk na listach wyborczych na przemian: kobieta – mężczyzna.

Jednym z głównych zagrożeń dla polskiego ruchu kobiecego była dotąd niestabilność polityki państwa w obszarze praw człowieka – kobiet. Uwidaczniało się to między innymi niestabilnością urzędów odpowiedzialnych za promowanie zasady równości kobiet i mężczyzn.

Zapowiedź szerokiego dialogu i wspierania przez państwo organizacji kobiecych znalazła się także w dokumencie przyjętym przez Rząd, w którym wskazano, że udzielanie pomocy organizacjom oraz wymiana informacji stanowią fundament współpracy organizacji pozarządowych z administracją państwową. Polityka równych szans może być bowiem prowadzona efektywnie i dać zamierzone rezultaty tylko wtedy, gdy zostaną w nią włączone środowiska i organizacje zajmujące się na co dzień prawami kobiet. Współpraca organizacji pozarządowych z instytucjami publicznymi i organami państwa jest podstawą społeczeństwa obywatelskiego i nowoczesnej demokracji.

Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, ośrodki naukowe i fundacje współpracujące z biurem pełnomocnika rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn oraz działające na rzecz kobiet

Lista organizacji zajmujących się kobietami i pomagających kobietom w poruszaniu się po rynku pracy

Lp.	Nazwa organizacji	Adres	Tel./fax	E-mail	Strona www
1	2	3	4	5	6
Organizacje kobiece w Wielkopolsce					
1.	Centrum Interwencji Społecznej Demokratyczna Unia Kobiet	ul. Taczaka 10 61 - 818 Poznań	(061) 863 11 88	cis@lasota.pl	
2.	Stowarzyszenie Kobiety - Kobietom	ul. Mickiewicza 3/5 60 - 833 Poznań	(061) 851 97 84	cdz@cdz.org.pl	
3.	Polskie Stowarzyszenie Właścielek Firm Oddział Wielkopolska	ul. Warszawska 39/41 61 - 028 Poznań			
Ogólnopolskie organizacje kobiece					
1.	NEWW - Polska researcher	ul. Miszewskiego 17/100 80 - 239 Gdańsk	(058) 344 38 53	karolina@neww.org.pl	
2.	Stowarzyszenie Penitencjarne "Patronat" Oddział w Zielonej Górze	ul. Monte Cassino 13/8 65 - 561 Zielona Góra	(068) 326 65 97	patronat.zg@poczta.fm	www.patronat-zg.webpark.pl
3.	Federacja na Rzecz Kobiet i Planowania Rodziny	ul. Nowolipie 13/15 00 - 150 Warszawa	(022) 635 93 95 lub (022) 887 81 40 tel. zaufania dla kobiet (022) 632 93 92	federkob@waw.pdi.net	www.federa.org.pl
4.	Ośrodek Informacji Środowisk Kobietych "OŚKa"	ul. Piękna 66 00 - 672 Warszawa	(022) 622 13 26 lub (022) 622 78 08	oska@oska.org.pl	www.oska.org.pl
5.	Polskie Stowarzyszenie Feministyczne Centrum Kobiet - Fundacja Feministyczna	ul. Mokotowska 55 00 - 542 Warszawa	(022) 628 87 63 lub (022) 629 48 47	psfwomen@it.com.pl	
6.	Fundacja Centrum Praw Kobiet	ul. Wilcza 60/19 00 - 679 Warszawa	(022) 652 01 17 lub (022) 622 25 17	temida@medianet.com.pl	http://free.ngo.pl/temida
7.	Fundacja Centrum Promocji Kobiet	ul. Lwowska 17/3 00 - 660 Warszawa	(022) 629 92 57 lub (022) 622 46 21	caw-cpk@ikp.atm.com.pl	
8.	Komisja ds. Kobiet OPZZ	ul. Kopernika 36/40 00 - 328 Warszawa	(022) 826 43 08		
9.	Stowarzyszenie Kobiet na Rzecz Równego Statusu Płci - Pekin 95	ul. Franciszkańska 18/20 00 - 205 Warszawa	(022) 635 47 91	kingacom@waw.pdi.net	
10.	Fundacja im. Stefana Batorego	ul. Spieżyńska 10a 00 - 215 Warszawa	(022) 536 02 00	kobiety@batory.org.pl	www.batory.org.pl
11.	"Kobiety Też"	ul. Szwoleżerów 2a/46 00 - 464 Warszawa		info@kobiety.pl	
12.	Demokratyczna Unia Kobiet	ul. Hoża 50/38 00 - 685 Warszawa	(022) 625 62 74		

13.	Polskie Stowarzyszenie Edukacji Prawnej	ul. Kredytowa 6/73 00 - 062 Warszawa	(022) 423 36 12 lub (022) 423 76 92		www.psep.pl
14.	Polskie Stowarzyszenie Właścielek Firm	ul. Piotrkowska 5 02 - 375 Warszawa	(022) 659 64 38, (022) 658 24 57 lub (022) 658 33 12		
15.	Międzynarodowe Forum Kobiet	al. Niepodległości 162 02 - 784 Warszawa	(022) 849 50 84 lub (022) 646 61 15	ewael@sgh.waw.pl	
16.	Stowarzyszenia Pro - Femina	ul. Sady Żolibowskie 3/62 00 - 770 Warszawa			
17.	Liga Kobiet Polskich	ul. Bracka 5 00 - 501 Warszawa	(022) 621 29 64 lub (022) 625 08 53		
18.	Przedwyborcza Koalicja Kobiet	ul. Piękna 66 00 - 672 Warszawa	(022) 622 13 26 lub (022) 622 78 08	oska@oska.org.pl	www.oska.org.pl
19.	Rada Krajowa Kół Gospodyń Wiejskich	ul. Szkolna 2/4 pok. 202 00 - 006 Warszawa	(022) 826 89 48 lub (022) 827 30 01		
20.	Fundacja Przeciwko Handlowi Kobietami - La Strada	Skr. pocztowa 5 00 - 956 Warszawa 10	(022) 625 73 27 tel. zaufania czynny we wtorki i środy 9 - 21 (022) 628 99 99	strada@pol.pl	
21.	Instytut Stosowanych Nauk Społecznych UW	ul. Nowy Świat 69 pok. 116 00 - 046 Warszawa			
22.	Interdyscyplinarny Zespół Badań nad Społecznymi Problemami Płci Instytut Socjologii UW	ul. Karowa 18 00 - 315 Warszawa			
23.	Zakład Studiów Prawnych UW	ul. Krakowskie Przedmieście 26/28 00 - 927 Warszawa			
24.	Parlamentarna Grupa Kobiet Sejmu RP	ul. Wiejska 4/6 00 - 902 Warszawa	(022) 694 15 27 lub (022) 694 15 28	PGK@sejm.gov.pl	
Organizacje wspierające kobiety na rynku pracy					
1.	Demokratyczna Unia Kobiet	ul. Miszewskiego 17 80 - 239 Gdańsk	(058) 345 50 16	dukgd@poczta.onet.pl	http://republika.pl/dukgd
2.	Fundacja Centrum Praw Kobiet	ul. Generała De Gallea 1B 80 - 261 Gdańsk	(058) 341 79 15	cpk_gdansk@free.ngo.pl	http://free.ngo.pl/temida
3.	Centrum Praw Kobiet	ul. Brodzińskiego 8 30 - 506 Kraków	(012) 296 13 70	biuro@cpk.krakow.pl	
4.	Liga Kobiet Polskich	ul. Legionów 2 90 - 401 Łódź	(042) 630 06 86	sekr.@lkp.pl	

Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL

Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL jest częścią strategii Unii Europejskiej mającej na celu tworzenie nowych i lepszych miejsc pracy oraz zapewnienia, by nikogo nie pozbawiono do nich dostępu. Jako Inicjatywa Wspólnotowa finansowana z Europejskiego Funduszu Społecznego, EQUAL jest platformą umożliwiającą poszukiwanie i uczenie się nowych sposobów osiągania celów polityki Europejskiej Strategii Zatrudnienia i Procesu Integracji Społecznej. EQUAL różni się od programów głównego nurtu Europejskiego Funduszu Społecznego tym, że jest to laboratorium służące wypracowywaniu nowych sposobów zwalczania dyskryminacji i nierówności na rynku pracy. EQUAL dostarcza przykłady dobrej praktyki w zakresie nowatorskich podejść, kładąc nacisk na aktywną współpracę między Państwami Członkowskimi, zapewniając tym samym stosowanie oraz upowszechnianie na terenie Unii Europejskiej najbardziej pozytywnych rozwiązań.

Inicjatywa EQUAL obejmuje swoim zakresem dziewięć obszarów tematycznych:

- ułatwianie wchodzenia i powrotu na rynek pracy dla tych, którzy mają problemy z integracją i ponowną integracją na tym rynku, celem promowania rynku pracy otwartego dla wszystkich.
- zwalczanie rasizmu i ksenofobii w miejscu pracy,
- zapewnienie powszechnego dostępu do tworzenia przedsiębiorczości poprzez dostarczenie narzędzi niezbędnych dla utworzenia własnej firmy oraz dla identyfikacji i wykorzystania nowych możliwości tworzenia zatrudnienia na obszarach miejskich i wiejskich,
- wzmocnienie krajowej gospodarki społecznej (trzeciego sektora), a w szczególności usług na rzecz społeczności lokalnych oraz poprawa jakości miejsc pracy,
- wspieranie kształcenia się przez całe życie i integracyjnych form organizacji pracy sprzyjających zatrudnianiu i utrzymywaniu zatrudnienia osób doświadczających dyskryminacji i nierówności na rynku pracy,
- wspieranie zdolności przystosowawczych przedsiębiorstw i pracowników do zmian strukturalnych w gospodarce oraz wykorzystania technologii informatycznych i innych nowych technologii,
- godzenie życia rodzinnego i zawodowego oraz ponowna integracja mężczyzn i kobiet, którzy opuścili rynek pracy, poprzez wdrażanie bardziej elastycznych i efektywnych form organizacji pracy oraz usług towarzyszących,
- ograniczenie nierówności w traktowaniu płci i przeciwdziałanie segregacji zawodowej,

- pomoc w społecznej i zawodowej integracji osób ubiegających się o status uchodźcy.

Osiem z powyższych tematów jest zdefiniowanych w kontekście priorytetów *Europejskiej Strategii Zatrudnienia (ESZ)*. Dziewiąty temat obejmuje specyficzne potrzeby osób ubiegających się o status uchodźcy. Ogólnie celem podejścia tematycznego jest poszukiwanie nowych sposobów rozwiązywania problemów wspólnych dla różnych rodzajów dyskryminacji i nierówności zamiast skupiania się na poszczególnych grupach społecznych

Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL jest wdrażana poprzez partnerstwo strategiczne funkcjonujące pod nazwą Partnerstwo na rzecz Rozwoju. Podstawowe zasady EQUAL są następujące: podejście tematyczne, partnerstwo, empowerment (zaangażowanie grup dyskryminowanych), współpraca ponadnarodowa, innowacyjność oraz mainstreaming (adaptacja rezultatów do głównego nurtu polityki).

Działania realizowane w Polsce w ramach Inicjatywy EQUAL są uzupełnieniem działań realizowanych w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich oraz Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwój Regionalny. Podstawowe różnice pomiędzy Inicjatywą EQUAL a głównymi programami EFS są następujące:

- EQUAL jest realizowany poprzez Partnerstwo na rzecz Rozwoju – innowacyjny instrument w rozwiązywaniu problemów rynku pracy,
- Działania w ramach EQUAL zmierzają do rozwiązywania problemów dyskryminacji i nierówności, które dotyczą najsłabsze grupy na rynku pracy często zagrożone wykluczeniem społecznym,
- EQUAL włącza grupy w niekorzystnej sytuacji w proces poszukiwania rozwiązań problemów, z którymi się borykają,
- Dodatkowe korzyści wynikają ze współpracy ponadnarodowej, powstają nowe rodzaje partnerstw ponadnarodowych, następuje wymiana doświadczeń i upowszechnianie dobrych praktyk w wymiarze ogólnoeuropejskim,
- EQUAL umożliwia testowanie nowych rozwiązań oraz ukazanie zalet testowanych rozwiązań innowacyjnych,
- EQUAL zakłada wypracowanie nowych form postępowania oraz współpracy przy upowszechnianiu i mainstreamingu dobrych rozwiązań.

Migracja zarobkowa kobiet

Migracja zarobkowa jest jednym ze sposobów znalezienia zatrudnienia podejmowanym chętnie, zwłaszcza w okresach trudnej sytuacji na rynku pracy. Wyjazd do pracy za granicą jest szczególnie atrakcyjny ze względu na wynagrodzenie pracownika. Niestety osoby zgłaszające się do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu często nie spełniają podstawowych kryteriów przyjętych przez zagranicznego pracodawcę. Wśród kobiet największym zainteresowaniem cieszą się oferty pracy sezonowej, zwłaszcza w branży rolniczej np. przy zbiorze owoców. Zapotrzebowanie na pracowników, gotowych podjąć pracę na okres do 6 miesięcy, nieposiadających szczególnych kwalifikacji zawodowych i znajomości języka, było w porównaniu z rokiem 2002 znacznie większe. Wpłynęły na to nabory do Hiszpanii na zbiór owoców. Pracodawcy byli także zainteresowani zatrudnianiem pracowników w konkretnych zawodach na okres do 18 miesięcy. Były to zawody ogólne a także typowo kobiece, m. in.: lekarz, kucharz, pielęgniarka.

Porównując rok 2003 do roku poprzedniego, w województwie wielkopolskim nastąpił spadek ofert pracy (nie jest to jednoznaczne ze spadkiem liczby pojedynczych miejsc pracy) od pracodawców zagranicznych o 41% w stosunku do roku 2002.

W stosunku do roku 2002 w roku ubiegłym zdecydowanie wzrosła liczba kobiet starających się o pracę za granicą. Miały na to wpływ oferty partnera hiszpańskiego, chcącego zatrudnić kobiety do zbioru owoców. Województwo wielkopolskie otrzymało w ramach tych ofert pracy 649 miejsc pracy, o które ubiegało się łącznie 716 kobiet, z czego przez pracodawcę hiszpańskiego do prac zostało zakwalifikowanych 528 kobiet.

Analizując ilość umów zawartych z pracodawcami zagranicznymi można wywnioskować, że bezrobotni z powodu małej mobilności nie są zainteresowani migracją. Podjęcie takiego wyzwania często przekracza ich możliwości – w niewielkim stopniu interesują się zmianą miejsca zamieszkania, nawet gdyby to umożliwiło im znalezienie pracy. Podsumowując, można stwierdzić, że bezrobotni nie stanowią głównej grupy, która podejmuje migrację zarobkową. Na wyjazd do pracy za granicą decydują się zazwyczaj osoby już pracujące, bądź znające język obcy. Istotną przeszkodą w podejmowaniu pracy za granicą jest nadal brak komunikatywnej znajomości języków obcych a także wymagana przez kraje Unii wąska specjalizacja pracowników, na których może wystąpić zapotrzebowanie. Dużą popularnością nadal cieszy się zatrudnienie sezonowe, gdzie wymagania związane z kwalifikacjami i znajomością języka są niewielkie.

Analizując oferty pracy oraz ilość podpisanych umów, zauważyć można, iż w większości to mężczyźni podejmują decyzję o migracji zarobkowej

Programy na rzecz aktywizacji zawodowej kobiet realizowane przez powiatowe urzędy pracy w Wielkopolsce w roku 2003

Z danych powiatowych urzędów pracy realizujących programy ukierunkowane na aktywizację zawodową kobiet wynika, że w 2003 r. jak również w I półroczu 2004 r. ta forma aktywnego przeciwdziałania bezrobociu charakteryzowała się, w skali całego województwa, niskim zainteresowaniem.

W czasie od stycznia do czerwca 2004 r., zaledwie 10 powiatów (przy czternastu powiatach w 2003 r.) województwa wielkopolskiego realizowało, poza ogólnymi ramami ustawowych form przeciwdziałania bezrobociu, programy aktywizujące grupy kobiet. Z łącznej liczby trzynastu programów wdrażanych w I półroczu 2004 r., 8 znajduje się ciągle w trakcie realizacji (tj. 5 stanowi kontynuację z 2003 r. natomiast 3 programy zostały zapoczątkowane w br.).

Ogólna kwota wydatkowana na w/w projekty pozostające w fazie realizacji, w badanym okresie 2004 r. wyniosła 106888 zł (z czego 81588 zł stanowiły środki Funduszu Pracy). Analiza pięciu programów z 2004 r., które zostały już sfinalizowane, wykazała, iż łączna kwota w wysokości 359209,1 zł (z czego 160679,1 zł to środki Funduszu Pracy) pozwoliła zaktywizować 134 bezrobotne kobiety, z których wszystkie zdołały również ukończyć swoje programy. W 2003 r., ogólna liczba 23 programów sfinalizowanych wymagała zaangażowania środków w wysokości 1250764,7 zł (z czego 980252,1 zł stanowiły środki Funduszu Pracy). Kwota ta okazała się wystarczająca do zaktywizowania 458 bezrobotnych kobiet, z których wszystkie ukończyły swoje programy.

W ostatecznym rozrachunku, realizowane zajęcia przyczyniły się w okresie od stycznia do czerwca 2004 r. do zatrudnienia 64 kobiet (przy 264 kobietach w całym 2003 r.), które po wzięciu w nich udziału ponownie podjęły dalszą pracę. W związku z tym efektywność ukończonych programów kształtuje się obecnie na poziomie 47,8% i w porównaniu do 2003 r. jest niższa o 9,8 punktów procentowych.

Najwyższym wskaźnikiem za I półrocze 2004 r. może wykazać się program „Nowa droga zawodowa, twoją szansą na zatrudnienie” (tj. 80% przy 40 aktywizowanych kobietach) zrealizowany przez powiat grodziski. Z kolei w 2003 r. 100% efektywność zanotowano w powiecie szamotulskim – przy realizacji programu pn. „Jednak Praca” i aktywizacji w związku z tym 32 bezrobotnych kobiet.

Programy powiatowe realizowane w 2003 r. na rzecz aktywizacji zawodowej kobiet

Lp.	Powiat	Nazwa programu	Liczba aktywizowanych kobiet	Forma aktywizacji	Kwota wydatkowana na program		Czas trwania programu	Osoby, które ukończyły program	Zatrudnieni po programie	Efektywność programu (%)
					Środki Funduszu Pracy (zł)	Środki partnerów programu (zł)				
1.	Czarnk.-Trzcianecki	"Ponownie Praca"	30	program specjalny	250 000,0	-	36 m-cy	30	28	93,3
2.	Gnieźnieński	"Kobieta aktywna"	29	roboty publiczne	30 447,0	30 447,0	6 m-cy	29	3	10,3
3.	Jarociński	"Program zatrudnieniowy dot. tworzenia miejsc pracy dla krawcowych i szwaczek"	8	refundacja kosztów (wyposażenie 4 nowych stanowisk pracy)	43 481,0	58 760,0	15 m-cy	program zostanie zakończony w grudniu 2004 r.		
4.	Kępiński	"Powrót kobiet na rynek pracy"	65	warsztaty readaptacyjne	-	7 000,0	3 tyg.	65	52	80,0
		"Trening motywowania kobiet do pracy"	25	szkolenie	2 000,0	-	1 tydz.	25	18	72,0
		"Trening motywowania absolwentów do pracy"	21	szkolenie	1 827,0	-	1 tydz.	21	21	100,0
		"Ponowny start"	17	program specjalny	136 000,0	72 080,0	12 m-cy	program zostanie zakończony w paźdz. 2004 r.		
5.	Międzychodzki	"Po nitce do kłębka"	8	program specjalny	13 500,0	94 266,7	12 m-cy	8	8	100,0
6.	Nowotomyski	"Kurs pedagogiczny"	1	szkolenie	1 400,0	-	6 m-cy	1	1	100,0
		"Kurs komputerowy"	11	szkolenie	8 223,8	-	1 m-c	11	4	36,4

		"Kurs komputerowy"	9	szkolenie	7 321,0	-	1 m-c	9	4	44,4
7.	Ostrowski	"Zielone Wakacje"	2	szkolenie; roboty publiczne	2 639,8	3 500,0	1 m-c	2	0	0,0
8.	Pilski	"Zielone Wakacje"	32	szkolenie; roboty publiczne	18 653,0	231,0	do 2 m-cy	32	15	46,9
		"Budowa mobilności zawodowej wśród osób młodych"	31	szkolenie	18 715,0	-	1 tydz.	31	0	0,0
		"Moja Gmina w UE"	16	staż; prace interwencyjne	45 025,0	16 121,0	4 - 8 m-cy	16	9	56,3
		"Zielone miejsca pracy"	1	roboty publiczne	438,0	411,0	1 m-c	1	0	0,0
		"Szansa dla kobiet"	20	roboty publiczne	55 327,0	3 620,0	3 m-ce	20	7	35,0
		"Bezrobotni dla Gminy - gmina dla bezrobotnych"	17	roboty publiczne	38 070,0	-	2 - 3 m-ce	17	0	0,0
		"Praca dla rodziny"	3	program specjalny	10 460,0	3 600,0	5 m-cy	3	1	33,3
		"Powrót do pracy"	3	program specjalny	8 025,0	2 800,0	5 m-cy	3	2	66,7
9.	Rawicki	"Równe Szanse"	27	refundacja wynagrodzeń (tworzenie dodatkowych miejsc pracy)	237 600,0	142 659,0	12 m-cy	program zostanie zakończony w grudniu 2004 r.		
10.	Szamotulski	"Jednak Praca"	32	roboty publiczne	105 600,0	10 000,0	12 m-cy	32	32	100,0
11.	Średzki	"Bezpieczna Droga"	4	roboty publiczne	22 866,0	1 870,0	6 m-cy	4	4	100,0
12.	Śremski	"Pokonać Bariery"	10	program specjalny	36 868,0	14 618,0	4 m-ce	10	5	50,0

		"Obywatelska Pomoc Prawna"	1	program specjalny	12 584,0	15 050,0	13 m-cy	program zostanie zakończony w grudniu 2004 r.		
		"Centrum Innowacyjno-Wdrożeniowe"	1	program specjalny	23 359,0	2 111,0	2 lata	program zostanie zakończony w grudniu 2004 r.		
13.	Turecki	"Szansa dla kobiet"	76	roboty publiczne	277 697,0	70 876,0	4 m-ce	76	40	52,6
14.	Wągrowiecki	"Teraz Praca"	12	prace interwencyjne	25 149,5	11 151,8	4 m-ce	12	10	83,3
SUMA:			512	n/a	1 433 276,1	561 172,6	n/a	458	264	57,6

Programy powiatowe realizowane w I półroczu 2004 r. na rzecz aktywizacji zawodowej kobiet

Lp.	Powiat	Nazwa programu	Liczba aktywizowanych kobiet	Forma aktywizacji	Kwota wydatkowana na program		Czas trwania programu	Osoby, które ukończyły program	Zatrudnieni po programie	Efektywność programu (%)
					Środki Funduszu Pracy (zł)	Środki partnerów programu (zł)				
1.	Czarnk.-Trzcianecki	"Ponownie Praca"	21	program specjalny	21 393,0	-	12 m-cy	program w trakcie realizacji		
2.	Grodziski	"Nowa droga zawodowa, twoją szansą na zatrudnienie"	40	szkolenie	75 000,0	127 880,0	6 m-cy	40	32	80,0
3.	Jarociński	"Program zatrudnieniowy dot. tworzenia miejsc pracy dla krawcowych i szwaczek"	8	refundacja kosztów (wyposażenie 4 nowych stanowisk pracy)	4 519,0	-	15 m-cy	program zostanie zakończony w grudniu 2004 r. (kontynuacja programu z października 2003 r.)		
4.	Kępiński	"Złota Nitka"	6	program specjalny	30 000,0	24 000,0	12 m-cy	program w trakcie realizacji		
		"Ponowny start"	17	program specjalny	-	-	12 m-cy	program zostanie zakończony w paźdz. 2004 r. (kontynuacja programu z października 2003 r.)		
5.	Nowotomyski	"Opiekunka dzieci i młodzieży"	23	szkolenie	2 614,1	-	1 tydz.	23	0	0,0

		"Kurs komputerowy"	6	szkolenie	3 880,0	-	1 m-c	6	2	33,0
6.	Obornicki	"Krawiectwo ciężkie"	20	szkolenie	-	16 409,0	1 m-c	20	8	40,0
7.	Rawicki	"Równe Szanse"	27	refundacja wynagrodzeń (tworzenie dodatkowych miejsc pracy)	-	-	12 m-cy	program zostanie zakończony w grudniu 2004 r. (kontynuacja programu z grudnia 2003 r.)		
8.	Pilski	"Czysta Gmina"	42	roboty publiczne	25 676,0	1 300,0	3 m-ce	program w trakcie realizacji		
9.	Śremski	"Obywatelska Pomoc Prawna"	1	program specjalny	-	-	12 m-cy	program zostanie zakończony w grudniu 2004 r. (kontynuacja programu z grudnia 2003 r.)		
		"Centrum Innowacyjno- Wdrożeniowe"	1	program specjalny	-	-	2 lata	program zostanie zakończony w grudniu 2004 r. (kontynuacja programu z grudnia 2003 r.)		
10.	Turecki	"Z myślą o kobietach"	45	roboty publiczne	79 185,0	54 241,0	3 m-ce	45	22	48,9
SUMA:			257	n/a	242 267,1	223 830,0	n/a	134	64	47,8

PODSUMOWANIE

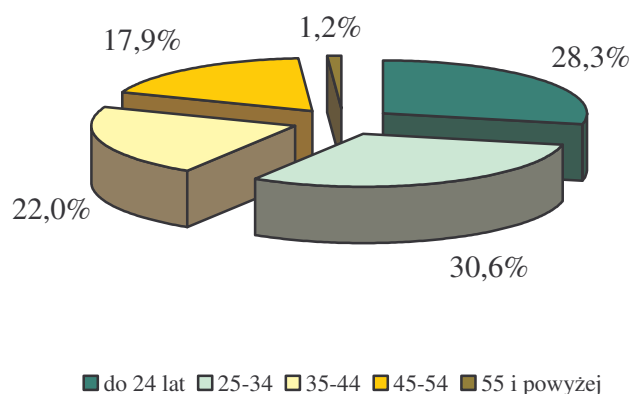
W województwie wielkopolskim mieszka ponad 1,7 miliona kobiet, co stanowi 51% liczby ludności. Prawie 60% z nich znajduje się w wieku produkcyjnym. We wszystkich działach gospodarki województwa pracuje około 635 tys. kobiet, czyli 48% ogółu zatrudnionych. W sektorze przedsiębiorstw prywatnych, który dominuje w gospodarce tego regionu, kobiety stanowią 44% zatrudnionych.

Zarówno w kraju jak i w Wielkopolsce większą część populacji bezrobotnych stanowią kobiety. W końcu roku 2003 liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy wyniosła w kraju 3175,7 tys. osób z czego 51,5% stanowiły kobiety. W tym samym okresie w Wielkopolsce było 247,9 tys. bezrobotnych, co stanowi 7,8% osób bezrobotnych w kraju. Liczba bezrobotnych kobiet wyniosła 132,1 tys., tj. 8,1% bezrobotnych kobiet w kraju. Odsetek bezrobotnych kobiet w stosunku do bezrobotnych ogółem w województwie wielkopolskim był większy o 1,8 punktu procentowego od średniej dla kraju.

Porównanie liczby bezrobotnych kobiet wg wieku w Wielkopolsce z liczbą bezrobotnych w kraju
- stan na koniec 2003 roku

wyszczególnienie	ogółem bezrobotni	w tym kobiety	liczba bezrobotnych kobiet wg wieku (w tys.):				
			do 24 lat	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 lat i powyżej
1	2	3	4	5	6	7	8
Liczba bezrobotnych w Wielkopolsce	247,9	132,1	37,4	40,4	29,1	23,6	1,6
Liczba bezrobotnych w kraju	3 175,7	1 634,7	415,2	497,9	373,4	322,3	25,9
Procentowy udział bezrobotnych w Wielkopolsce w stosunku do bezrobotnych w kraju	7,8	8,1	9,0	8,1	7,8	7,3	6,2

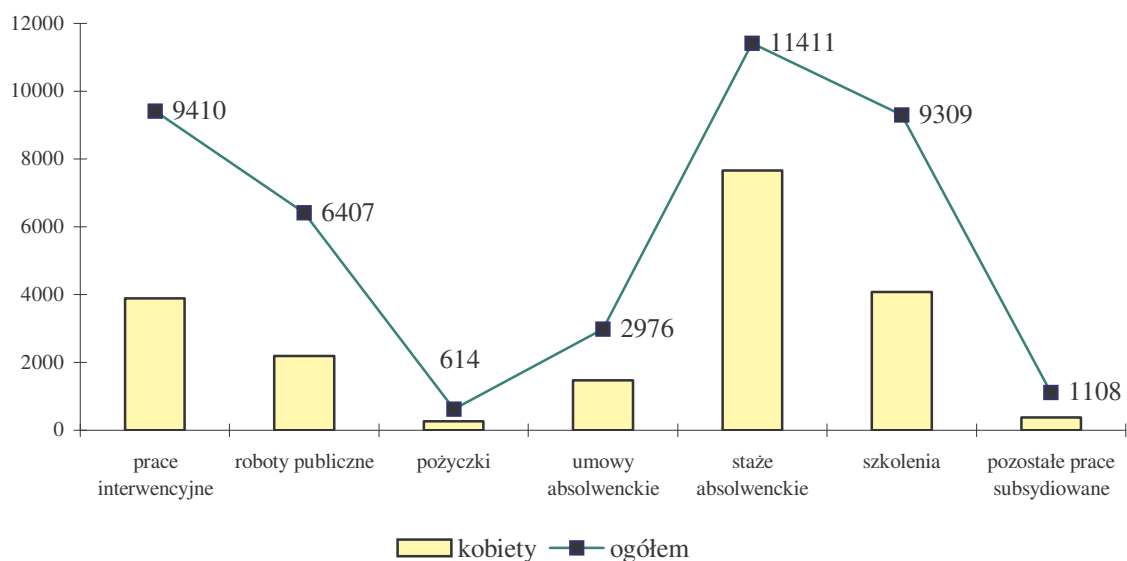

Odsetek bezrobotnych kobiet w województwie wielkopolskim według wieku w 2003 roku

Analizując sytuację bezrobotnych kobiet w Wielkopolsce widać, iż największe bezrobocie panuje nadal wśród młodych kobiet. Fakt tak znaczącego poziomu bezrobocia wśród kobiet młodych jest uwarunkowany kulturowo. Pracodawcy postrzegają je jako przyszłe żony i matki, co w wielu przypadkach decyduje o eliminacji młodych kobiet jako kandydatek do pracy na rzecz bardziej dyspozycyjnych mężczyzn. Kobiety w wieku 18-35 lat bardzo chętnie deklarują gotowość do uczestnictwa w kursach czy szkoleniach podnoszących lub zmieniających kwalifikacje. W 2003 roku młode kobiety w województwie wielkopolskim znacznie częściej brały udział w refundowanych z Funduszu Pracy formach aktywizacji zawodowej niż mężczyźni. Prawidłowość ta dotyczyła głównie staży absolwenckich, pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej, umów absolwenckich. Można wnioskować, iż młode kobiety częściej są obejmowane aktywizacją zawodową, ponieważ trudniej im znaleźć zatrudnienie na otwartym rynku pracy. Chęć zdobywania doświadczeń zawodowych motywuje do podejmowania staży czy też do starań o pożyczki na zainicjowanie działalności gospodarczej, co świadczy o większej aktywności i przedsiębiorczości młodych kobiet niż mężczyzn.

Na podstawie przeanalizowanych danych statystycznych wynika, że zarówno w Wielkopolsce jak i na terenie całego kraju, najmniej rejestruje się kobiet powyżej 55 roku życia. Przyczyną powyższego jest fakt korzystania przez kobiety ze świadczeń przedemerytalnych oraz innych form pomocy społecznej. Na terenie naszego województwa zarejestrowanych było na koniec 2003 roku jedynie 1,6 tys. kobiet w tej grupie wiekowej (1,2% ogółu bezrobotnych kobiet), co przy 25,9 tys. zarejestrowanych kobiet w całym kraju, stanowi 6,2%. Odsetek bezrobotnych kobiet w tej kategorii wiekowej był niższy o 0,4 punktu procentowego od średniej krajowej.

Liczba aktywizowanych bezrobotnych ogółem (w tym kobiet) w roku 2003

Porównanie liczby bezrobotnych kobiet wg wykształcenia w Wielkopolsce z liczbą bezrobotnych w kraju - stan na koniec 2003 roku

wyszczególnienie	ogółem bezrobotni	w tym kobiety	liczba bezrobotnych kobiet wg wykształcenia (w tys.):				
			wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne, podstawowe
1	2	3	4	5	6	7	8
Liczba bezrobotnych w Wielkopolsce	247,9	132,1	5,7	33,8	10,5	44,6	37,5
Liczba bezrobotnych w kraju	3 175,7	1 634,7	88,8	418,4	153,5	496,2	477,8
Procentowy udział bezrobotnych w Wielkopolsce w stosunku do bezrobotnych w kraju	7,8	8,1	6,4	8,1	6,8	9,0	7,8

W końcu 2003 roku w Wielkopolsce zarejestrowanych było 5,7 tys. kobiet z wyższym wykształceniem, co stanowiło 6,4% ogólnej liczby kobiet zarejestrowanych w kraju. Odsetek tych osób w stosunku do wszystkich zarejestrowanych w województwie wielkopolskim kobiet wyniósł 4,3% i był niższy od poziomu w kraju o 1,1 punktu procentowego.

Analizując liczbę zarejestrowanych kobiet w końcu 2003 roku w województwie wielkopolskim w skali kraju w tym samym okresie widać, że najmniej rejestruje się w powiatowych urzędach pracy kobiet z wykształceniem wyższym (mimo, że kobiety stanowią 64,3% ogółu osób z wyższym wykształceniem, według stanu na koniec grudnia 2003 r.) oraz kobiet z wykształceniem średnim ogólnokształcącym.

Największy – bo aż 33,8% – odsetek wśród rejestrujących się w Wielkopolsce kobiet stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, w stosunku do kraju odsetek ten był o 3,4 punktu procentowego wyższy.

Porównanie liczby bezrobotnych kobiet wg czasu pozostawania bez pracy w Wielkopolsce z liczbą bezrobotnych w kraju - stan na koniec 2003 rok

wyszczególnienie	ogółem bezrobotni	w tym kobiety	liczba bezrobotnych kobiet w okresie pozostawania bez pracy (w tys.):					
			do 1 m-ca	1 - 3 miesiące	3 - 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	12 – 24 miesięcy	powyżej 24 m-cy
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Liczba bezrobotnych w Wielkopolsce	247,9	132,1	7,0	14,0	16,4	19,9	25,4	49,4
Liczba bezrobotnych w kraju	3 175,7	1 634,7	82,2	175,8	189,3	230,1	298,0	659,4
Procentowy udział bezrobotnych w Wielkopolsce w stosunku do całego kraju	7,8	8,1	8,5	8,0	8,7	8,6	8,5	7,5

O trudniejszej sytuacji kobiet na rynku pracy świadczy okres pozostawania bez pracy. Na koniec 2003 roku kobiety bezrobotne powyżej 12 miesięcy w województwie wielkopolskim stanowiły 56,6% ogółu kobiet pozostających bez zatrudnienia. Mimo, że jest to sytuacja niepokojąca, w skali kraju jest ona jeszcze trudniejsza (58,6%). Dla wielu kobiet bezpośrednią przyczyną długiego okresu poszukiwania zajęcia jest przerwa w aktywności zawodowej spowodowana koniecznością wychowywania dzieci. Analizując sytuację kobiet według czasu pozostawania bez pracy zarówno w Wielkopolsce, jak i w całym kraju obserwuje się takie same tendencje. Odsetek zarejestrowanych rośnie wraz z okresem pozostawania bez zatrudnienia.

Jak wynika z przedstawionych danych, kobiety znajdują się na mniej uprzywilejowanej pozycji na rynku pracy. Znacznie łatwiej jest im stracić pracę, niż ją ponownie znaleźć. Ze względu na stereotypowo pojmowane role społeczne przypisane do każdej z płci, kobiety są postrzegane przez pracodawców jako pracownicy mniej wartościowi niż mężczyźni. Wykształcenie oraz doświadczenie zawodowe staje się w przypadku kobiet warunkiem drugorzędym podczas rekrutacji na dane stanowisko pracy. Kobiety, które zdecydowały się na rezygnację z pracy w celu wychowywania dzieci i opieki nad osobami zależnymi, kobiety zwolnione z przyczyn zakładów pracy, mają znacznie utrudniony powrót

na rynek pracy. Nie potrafią spełnić wymogów, które narzuca rozwój tego rynku. Dlatego też znacznie dłużej pozostają w ewidencji osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy.

Mimo postępowego ustawodawstwa, lepszego wykształcenia i wyższych wskaźników produktywności, kobiety wciąż są dyskryminowane na rynku pracy. W porównaniu do mężczyzn znajdują się w znacznie gorszym położeniu, jeżeli chodzi o dochody z pracy, świadczenia emerytalne i perspektywy awansu zawodowego. Najczęściej pracują w zawodach sektora publicznego o niskim statusie społecznym – edukacji, służbie zdrowia, opiece społecznej. Bariery, które uniemożliwiają kobietom osiągnięcie wyższych stanowisk to brak wiary we własne siły, niepewność, zgoda na tradycyjne role społeczne, a także niechętnie nastawienie do kobiet sprawujących wyższe funkcje, przejmowanie efektów pracy kobiet przez mężczyzn, stereotypowe postrzeganie kobiet jako emocjonalnych, nie panujących nad sobą, a wreszcie ich protekcyjnalne traktowanie.

Kobiety są bardziej przedsiębiorcze, przejawiają więcej inicjatywy – liczba kobiet prowadzących własną działalność gospodarczą w miastach wzrosła w latach 1995-1998 pięciokrotnie, podczas gdy mężczyzn tylko dwukrotnie. A jednak firm prowadzonych przez mężczyzn jest dwa razy więcej. Kobiety prowadzą z reguły mniejsze firmy, najczęściej wybierają działalność w handlu i usługach. W porównaniu z mężczyznami, znacznie trudniej im uzyskać kredyt.

W celu poprawy sytuacji kobiet na rynku pracy konieczne są zmiany w dziedzinie prawodawstwa – zrównanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn w celu zapewnienia takich samych świadczeń, wprowadzenie elastycznych form zatrudnienia, co pozwoli kobietom na łączenie obowiązków zawodowych z rodzinnymi, włączenie okresu opieki nad chorym dzieckiem do podstawy naliczania świadczeń emerytalnych, wprowadzenie kar za praktyki dyskryminacyjne przy zatrudnieniu.

Ważne jest również wspieranie zatrudnienia kobiet i walka z ubóstwem poprzez zapewnienie kobietom rozpoczynającym działalność gospodarczą dostępu do pożyczek i kredytów jako rekompensaty ograniczonego dostępu kobiet do rynku pracy; oferowanie kobietom prowadzącym przedsiębiorstwa różnych form kształcenia ustawicznego, wspieranie rozwoju kobiecych organizacji i stowarzyszeń gospodarczych, tworzenie placówek opiekuńczych dla dzieci i innych osób zależnych w rodzinie, rozwój ośrodków informacyjnych i doradczych dla kobiet aktywnych zawodowo i pozostających bez pracy.

Aby wyeliminować z życia społecznego stereotypy płciowe, które mogą ograniczać możliwości zawodowe kobiet, należy przede wszystkim promować równe traktowanie pracowników w miejscu pracy bez względu na płeć.

W związku z powyższym Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu przystąpił do Partnerstwa na Rzecz Rozwoju „Aktywność i Integracja” w ramach Programu Inicjatywy EQUAL, mającym na celu wyrównanie szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy. Ponadto na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza powołane zostaną *gender studies* (studia kobiece), których celem będzie propagowanie idei równouprawnienia płci, podnoszenie świadomości na temat transformacji ról i stereotypów płciowych oraz funkcjonowania w codziennym życiu ról i modeli społeczno – kulturowych.

Konieczne jest także pobudzenie i zintensyfikowanie aktywności organizacji kobiecych działających na terenie Wielkopolski, które winny wypracować jednolite stanowisko oraz współdziałać w celu eliminacji stereotypów płciowych. W ramach współpracy powinny być podejmowane działania na rzecz promocji zawodowej kobiet, takie jak prowadzenie akcji informacyjnych, szkoleń, pomoc kobietom w poszukiwaniu pracy oraz pomoc prawna.